

MAX-08
Hindi Paper-VII
(अनुवाद विज्ञान एवं अनूदित साहित्य)

Time : 3 Hours]

[Total Marks: 100

1. 'अनुवाद' शब्द की व्युत्पत्ति एवं व्याख्या देते हुए अनुवाद के प्रकारों पर प्रकाश डालिए । (15)

अथवा

विश्व संस्कृति के विकास में अनुवाद के महत्त्व को स्पष्ट कीजिए ।

2. 'अनुवाद' विज्ञान है ? कला है ? या शिल्प है ? तर्कयुक्त उत्तर दीजिए । (15)

अथवा

अनुवाद प्रक्रिया के तकनीकी पहलुओं पर प्रकाश डालिए ।

3. आत्मकथा के तत्त्वों के आधार पर 'सत्य के प्रयोग' की आलोचना कीजिए । (15)

अथवा

'सत्य के प्रयोग' में व्यक्त महात्मा गांधी का जीवन-सत्य स्पष्ट कीजिए ।

4. संक्षेप में लिखिए : (10)

(अ) अनुवादक के गुण अथवा अनुवाद की सार्थकता ।

(ब) 'चोरी और प्रायश्चित्त' अथवा 'जाको राखे साइयां' ।

5. (अ) हिन्दी में अनुवाद कीजिए : (15)

પણ જે હવેલીમાંથી ન મળ્યું તે મારી દાઈ પાસેથી મળ્યું. તે કુટુંબની જૂની નોકર હતી. તેનો પ્રેમ મને આજે પણ યાદ છે. હું આગળ જણાવી ગયો છું કે હું ભૂતપ્રેત આદિથી ડરતો. તેનું ઔષધ રામનામ છે એમ રંભાએ સમજાવ્યું. મને રામનામ કરતાં રંભા ઉપર વધારે શ્રદ્ધા હતી; તેથી મેં બાળવયે ભૂતપ્રેતાદિના ભયથી બચવા રામનામનો જપ શરૂ કર્યો. તે બહુ સમય ન ટક્યો. પણ જે બીજ બચપણમાં રોપાયું તે બળી ન ગયું. રામનામ આજે મારે સારું અમોઘ શક્તિ છે, તેનું કારણ હું રંભાબાઈએ રોપેલું બીજ ગણું છું.

(ब) गुजराती अथवा अँग्रेजी से हिन्दी में अनुवाद कीजिए : (15)

વિશ્વવિદ્યાલયના સ્તરે શિક્ષણના માધ્યમને લગતા પ્રશ્ન પર કંઈક કહેવું અપ્રાસંગિક નહિં હોય. આપણે એવું નથી વિચારતા કે જ્યારે આપણે આવા વિષય પર ચર્ચા કરીએ ત્યારે બીજા લોકો આપણા દૃષ્ટિકોણને તરત સ્વીકારી લેશે. ક્યારેક આ વાત યાદ રાખવાથી આપણો ઉત્સાહ વધી જાય છે કે, જો શિક્ષણની પરિભાષા એક જ શબ્દમાં આપવી હોય તો તે શબ્દ છે : વિવાદ. જ્યાં સહમતિ હોય છે ત્યાં કશું શીખવાનું રહેતું નથી ; જ્યાં સંઘર્ષ હોય છે ત્યાં શિક્ષણનો વિકાસ થાય છે. ભાષા-સમસ્યા પર વિચાર કરતી વખતે આપણો સંબંધ એક ગતિશીલ અને સૃજનાત્મક સ્થિતિ વિષે હોય છે માટે આ વિષયની ચર્ચાથી આપણને સૌને લાભ થશે, શરત એ છે કે આ ચર્ચા સ્વતંત્ર, નિસ્સંકોચ અને વસ્તુલક્ષી હોવી જોઈએ.

अथवा

A few words on the problem of the medium of instruction at the University stage may not be out of place. One does not expect that when we discuss a subject such as is, one's views will be readily shared by others. It is sometimes heartening to remember that "If education can be defined in one word, that word is controversy; where concord arises, learning withers where conflict rules, education flourishes." In dealing with the language problem we are concerned with a dynamic and creative situation and a discussion of the subject will benefit us all provided it is free, frank and objective.

5. निम्नलिखित पारिभाषिक शब्दों के लिए हिन्दी शब्द लिखिए : (15)

Approach, Autobiography, Ballet, Comedy, Criticism, Documentary, Encyclopaedia, Extension, Hero, Inspiration, Literature, Manuscript, Psychological, Outline, Nationalism.